

(Политика, 01.09.2009)

Да ли знате за казну која износи сто милиона динара или, ако вам је лакше, милион евра?

Толико, на пример, може да плати Телевизија Пинк ако неки њен новинар понови оно што политичари говоре један о другом: да су лопови, издајници, да је један упао у банку са митраљезом, да је други јахао попове, да је трећи наркоман, да четврти добија паре од тог и тог бизнисмена, да је пети сарадник тајне полиције...

Или новинар напише/изговори да је, на пример, премијер омогућио предузетнику да купи фабрику без конкурса и по цени нижој од оне коју нуди неки други предузетник. Ако би, на пример, ту информацију објавио дневни лист „Прес” на насловној страни могао би да буде кажњен са 40 милиона динара зато што суд није осудио премијера. Дакле, све док суд не осуди премијера, прети казна сваком новинару који напише да је на састанку премијера и предузетника договорена продаја фабрике испод цене.

Шта значе оволике казне показаћу једним примером и једним ставом.

Кривични закон је 1998. године предвиђао да се за рушење уставног поретка може заглавити робија до 20 година. За потребе власти социјалиста, ЈУЛ-а и радикала то није било решење. Пошаљеш главног уредника у затвор, дође други, па трећи... а новине и даље излазе, могу да понављају своју причу, да проналазе за њу нове доказе. Требало је пронаћи начин да се угаси медиј који критикује власт. Зато је власт прописала драконску казну за рушење уставног поретка. Знам о чему говорим, осуђен сам по том закону. Пошто нису имали шта да ми заплене, требало је да исплаћујем казну наредне 33 године. Али запленили су имовину листа и угасили „Дневни телеграф”, а суштински потом и затворили недељник „Европљанин”.

А став који помињем јесте став ОЕБС-а, који нешто боље од наших министара зна шта је пракса Европске уније. Тај став је „Политика” 24. јула објавила на насловној страни: „Сматрамо да амандмани којима се предлажу високе новчане казне за медије могу довести до њиховог затварања. Према Европској конвенцији за људска права и пракси Европског суда за људска права, високе новчане казне спутавају медијске слободе и могу се сматрати једним обликом цензуре”.

Има, наравно, разлике између 1998. и 2009. године. Тада је оптужени, први пут у историји права, морао да доказује сопствену невиност и био је установљен механизам пленидбе имовине новина који је омогућавао спровођење казне за мање од једног дана.

И зачкољица јесте у овом другом детаљу. Ако Млађан Динкић не може да наплати од „Курира” осам коначних казни и то казни које су бескрајно мале у односу на сада предвиђене, где је ту гаранција да ће те нове драконске казне моћи да наплати било ко?

Дакле, ако је казне могуће наплатити – гасиће се медији. А то није демократија и то није Европа. Ако наплата не буде ефикасна, онда драконске казне служе само да утерају страх у кости новинара. Ни страх не припада демократији.